

Svebra, Svenska Brandskyddsföretag, är branschföreningen för företag som levererar och utför underhåll på brandskyddsutrustning.

Under senare år har intresset för brandskyddsbranschens hantering av avfall ökat. Föreningen har därför publicerat rekommendationer gällande avfalls- och farligt gods hantering.

Bakgrunden till behovet av riktlinjer är bland annat:

- Ökade miljökrav från myndigheter och andra intressenter
- Ökat miljömedvetande från fastighetsägare, brukare samt från företag och personer som utför underhållsarbete
- Utökade krav på underhåll, främst till följd av den nya Lagen om Skydd mot Olyckor och kraven på Systematiskt Brandskyddsarbete

Lagar och organisationer

Avfallsförordningen

I Avfallsförordningen (SFS 2001:1063) finns regler om vad som är farligt avfall och vilka regler och tillstånd som krävs för att lagra, hantera och transportera miljöfarligt avfall.

Viktiga regler är bland annat

- Farligt avfall skall sorteras och samlas upp samt sändas till behandlingsanläggning
- Kommunen är ansvarig för att hushållsavfall som utgör farligt avfall
- Avfall från yrkesmässig verksamhet får endast samlas in och behandlas av den som har särskilt tillstånd
- Den som bedriver verksamhet där farligt avfall uppkommer skall ha tillstånd för att transport av farligt avfall. Tillstånd kan sökas hos Länsstyrelsen för transport av begränsade mängder.
- För transport av farligt avfall skall en avsändare upprätta ett transportdokument med uppgift om avsändare, mottagare, transportör, avfallslag och mängd
- Den som bedriver verksamhet där farligt avfall uppkommer skall föra anteckningar om mängd och typ av avfall som uppkommer och till vilken anläggningen den transporteras. Anteckningarna skall sparas i fem år

Producentansvar

Reglerna om producentansvar för branschens produkter finns reglerade i Förordningen om producentansvar för elektriska och elektroniska produkter (SFS 2005:209) Reglerna uppdaterades våren 2005 baserat på ett nytt direktiv från EU – WEEE-direktivet (waste electrical and electronic equipment).

Dokument Farligt avfall

Syftet med detta dokument är att sammanställa information om lagar och bestämmelser.

Dokumentet skall också ge allmänna råd och riktlinjer till stöd för kunder och branschens aktörer.

Rekommendationen behandlar enbart materiel som normalt underhålls av servicetekniker eller annan brandskyddsansvarig. Råd och rekommendationer gäller enbart för miljöhänsyn vid underhållsverksamhet. Andra effekter och annan miljöpåverkan från t.ex emballage, miljöeffekten vid tillverkning eller transporternas miljöpåverkan berörs inte. Inte heller behandlas eventuella hälsoeffekter.

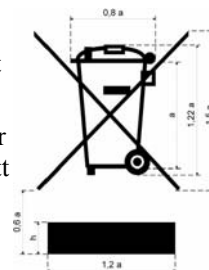
Svebra har även givit ut miljöriktlinjer för hantering av släckmedel. De riktar sig till företag som bedriver omladdningsverksamhet och behandlar miljöeffekt och avfallshantering.

Producentansvar innebär att brukaren har rätt att utan kostnad lämna in en gammal produkt i samband med köp av en ny och att producenten ska tillse att den tas om hand på miljövänligt sätt. Kostnaderna för detta faller på producenterna. Med producent menas den som tillverkar eller importerar en elektrisk eller elektronisk apparat.

I direktivet görs en skillnad mellan sådana produkter som satts på marknaden innan direktivet trätt i kraft (den 13 augusti 2005) och efter att direktivet trätt i kraft. De produkter som satts på marknaden innan detta datum kallas historiskt avfall.

För att kunna särskilja ”historiskt” från ”nytt” elavfall iförs det ett krav på märkning av alla elektriska och elektroniska produkter som satts på marknaden efter augusti 2005 enligt följande:

- En överkorsad soptunna anger att elavfall inte ska blandas med annat hushållsavfall
- Märkningen som anger vem som är tillverkare och om produkten är satt på marknaden efter den 13 augusti 2005

Batteriförordningen

Batterier har inget producentansvar men det finns en särskild förordning som reglerar hanteringen av batterier - Batteriförordningen (SFS 1997:645). Enligt förordningen är kommunerna ansvariga för att samla in batterier. Det gäller även varor som innehåller batterier såsom sladdlösa apparater, armbandsur, leksaker m.m. Insamling av batterier sker via batteriholkar och kommunala miljöstationer.

Finansiering sker via ett avgiftssystem som administreras av Naturvårdsverket. Kostnaden baseras på batterityp och vikt.

Materialbolag samordnar återvinningen

Materialbolagens uppdrag är att organisera och administrera insamlingssystem för produkter och se till att de återvinns. Tjänster köps av lokala entreprenörer som sköter det praktiska arbetet med tömning, transporter och sortering. Insamlingssystemet är byggt på att produkterna lämnas på återvinningsstationer och eller speciella mottagningspunkter.

Insamling av el-produkter organiseras av El-kretsen. På organisationens hemsida www.el-kretsen.se finns ytterligare information och prislista.

Farligt avfall

I miljöbalken finns de grundläggande bestämmelserna om avfall och producentansvar. Med stöd av bestämmelserna i miljöbalken har regeringen utfärdat Avfallsförordningen (SFS 2001:1063).

Vad som är farligt avfall beskrivs i bilaga till avfallsförordningen. Det är t.ex oljeavfall, lösningsmedel och andra kemikalier eller produkter som innehåller farliga ämnen. För brandskyddsbranschen är de viktigaste produkterna som klassas som farligt avfall följande:

- Släckmedel, brandsläckningsskum
- Brandvarnare, rökdetektorer
- Lysrör och andra ljuskällor
- Nödljusarmaturer
- Batterier
- Efterlysande färg

Brandvarnare och rökdetektorer

Brandvarnare och rökdetektorer finns med två huvudsakliga funktionsprinciper

Optiska

Optiska detektorer har en ljuskälla och mäter fördunkling av luften. De är inte klassade som farligt avfall.

Joniserande

Joniserande brandvarnare har en svag radioaktiv källa som laddar upp partiklar i luften. Detektering sker genom att elektriskt mäta ledningsförmåga och antalet partiklar i luften.

Från och med 13 augusti 2005 skall importör av brandvarnare betala avgift till El-kretsen. Avgiften skall bekosta omhändertagande av kasserade och uttjänta brandvarnare, i första hand joniserande brandvarnare.

Även optiska, dvs icke joniserande brandvarnare, åläggs en avgift för att vara med att bekosta det ”historiska” avfallet från brandvarnare.

Batterier

Branschen tillhandahåller batterier för t.ex handlampor, nödljus, brandlarmcentraler och brandvarnare. Batterier kan innehålla en mängd olika ämnen. De miljöfarliga ämnen

Kommunerna har fortfarande ett ansvar

Hushåll, som vill bli av med el-avfall utan inbyte vid nyköp kan lämna in detta avfall till kommunen, som utan kostnad tar hand om det för återvinning.

Flertalet materialbolag har ett avtal med kommunerna för insamling av farligt avfall. El-Kretsen har avtal med landets samtliga 290 kommuner, som på de bemannade mottagningsstationerna tar emot uttjänta el-produkter.

Lagen säger att producenterna enbart behöver ta tillbaka uttjänta produkter i samband med nyförsäljning. Företag som vill bli av med större mängder produkter utan att köpa nya får själva kontakta ett återvinningsföretag och stå för kostnaderna.

som finns i batterier är kadmium, kvicksilver och bly. De vanligaste batterityperna är.

Icke miljöfarliga

- Brunstensbatterier (äldre batterityp som används i exempelvis enklare ficklampor
- Alkaliska batterier (det vanligaste batteriet, används i exempelvis kameror, freestyles och kassettradio, finns dock även som knappcell)
- Litiumjon (ingår i vissa uppladdningsbara batterier)
- Nickelmetallhydrid (ingår i vissa icke miljöfarliga uppladdningsbara batterier)

Miljöfarliga

- Batterier med kvicksilver (ingår i de flesta knappceller)
- Nickelkadmium (ingår i vissa miljöfarliga uppladdningsbara batterier)
- Blybatterier (ingår i vissa miljöfarliga uppladdningsbara batterier)

Så kallade brunstensbatterier och alkaliska batterier, som är de vanligaste, klassas inte som miljöfarliga. Litiumbatterier och nickelmetallhydridbatterier är också miljöanpassade och innehåller inga ämnen som klassas som miljöfarliga.

Företag som tillverkar eller importerar utrustning med miljöfarliga batterier skall kvartalsvis rapportera detta till Naturvårdsverket och betala en avgift.

Lysrör

Lysrör och lysrörlampor innehåller kvicksilver och är farligt avfall. Lampor med lysdioder innehåller inte kvicksilver och klassas inte som farligt avfall om armaturen inte är försedd med batterier som klassas som miljöfarliga.

Tillverkare eller importör av lysrör skall rapportera antal och betala avgift till El-kretsen.

Nödljus

Viktiga miljöaspekter vid val av nödljus är

- Batterityp
- Typ av ljuskälla
- Strömförbrukning

- Utbytesintervall på batteri och ljuskälla

Företag som tillverkar eller importerar armaturer skall rapportera antal och betala avgift till El-kretsen.

Rekommendationer

- Leverantörer skall vara ansluten till materialbolag och betala avgift**

Företag som importerar eller tillverkar produkter skall vara ansluten till materialbolag eller annan organisation och betala avgift baserat på de produkter man sätter på marknaden.

Leverantör skall kunna visa certifikat eller liknande som bekräftar medlemskap. Vissa av materielbolagen publicerar också en förteckning över medlemmar på sin hemsida.

- Kedjor, multifilialföretag etc. skall uppfylla kraven som producent**

Kedjeföretag som agerar som leverantör, dvs. själva importerar till Sverige skall uppfylla krav för importverksamhet t.ex betala avgifter för brandvarnare, armaturer m.m.

- Kemiska produkter och produkter som orsakar farligt avfall skall där så är möjligt ersättas av mindre farliga produkter**

Exempel på ersättningsprodukter framgår av tabellen

- Aktuella säkerhetsdatablad skall finnas lätt tillgängliga**

Samtliga personer som kan komma i kontakt med produkten skall ha tillgång till varuinformationsblad på svenska utformade enligt gällande föreskrifter. Av dessa framgår även ECW-kod och regler för avfallshantering

- Farligt avfall som uppkommer i verksamheten skall samlas upp**

- Farligt avfall skall förvaras i särskilt avsedda behållare som är märkta med uppgift om innehåll och farligt avfall**

- Farligt avfall skall enbart transporteras av transportör som har länsstyrelsens tillstånd för transport av denna typ av farligt avfall. Även för servicelämnarens egna service- och budbilar krävs detta tillstånd.**

- Företag vars verksamhet resulterar i farligt avfall skall föra noteringar om mängd och typ av avfall som uppkommer samt information om till vilken anläggning avfall transporteras till**

- Inköpare eller upphandlare skall ta hänsyn till rekommendationerna**

I upphandlingsunderlag bör hänvisning ske till detta dokument och leverantör skall visa att man uppfyller krav och rekommendationer.

Produkt	Organisation
Släckmedel	Kemikalieinspektionen
Brandvarnare rökdetektorer	Elkretsen
Lysrör	
Glödlampor	
Ljusarmaturer	Naturvårdsverket
Batterier	

Produkt	Ersättningsprodukt
Joniserande brandvarnare	Optisk brandvarnare
Lysrör	Lysrör med lång drifttid
Nödljusarmatur med lysrör	Nödljusarmatur med lysdioder och i andra hand kallkatodrör
Nickelkadmiumbatteri	Nickelmetallhydridbatteri